

INTERJÚ KOVÁCS ISTVÁNNÉ ETELKÁVAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy a diákok megismerjék az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit, azoknak az embereknek a sorsát, akik csupán „belekeveredtek” a forradalmi eseményekbe és emiatt később menekülni kényszerültek. A diákok képet alkothatnak a forradalmat követő időszakról és Kádár-rendszer egyes elemeiről is. Az órát **8. osztályos és gimnazista diákok** számára egyaránt ajánljuk, elsősorban **történelem órán**.

A feladat részben házi feladat, részben órai munka formájában történik, és a diákokat a legújabb kommunikációs és digitális eszközök használatára sarkallja.

Nevelési célok: A tanuló megismeri és átérzi a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta.

Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról. Megismeri a propaganda legfontosabb eszközeit, képes megkülönböztetni a propagandát a valóságtól.

Felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkeztének az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Dolgozók Pártja (MDP), népköztársaság, internálás, ÁVH, besúgó hálózat, egypártrendszer, pártállam, reakciós, koncepciós perek, MEFESZ, intervenció.

Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál.

Az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei: 1945, 1956. október 23., 1956. november 4., Corvin-köz.

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző házi feladat (interjú megtekintése, feladatsor kitöltése)
- A feladatsor ellenőrzése, csoportos és közös feladatmegoldás, diafilmek elemzése
- Házi feladat

A tananyagegységet **szóbeli értékelés és jegyadás** zárhatja az elkészült feladatok, a tanulói aktivitás figyelembevételével.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. A foglalkozás előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően – A tanulók tekintsék meg a Kovács Istvánnéval készült interjút, majd válaszoljanak a kérdésekre!

1. Hány éves volt Kovács Istvánné 1956-ban és mi volt a foglalkozása?
.....
2. Az interjúalany beszél az egyházat hátrányos módon érintő intézkedésekről. Melyek voltak ezek? Mivel tudnád még kiegészíteni a sort?
.....
.....
3. Mi volt a társbérlet és miért volt szükség rá?
.....
4. Mit érzett az interjúalany a Kossuth téren?
.....
5. Miért döntött az interjúalany gyerekkori barátnője úgy, hogy elhagyja az országot?
.....
6. Mit tudunk meg a forradalom utáni időszak ifjúsági mozgalmáról?
.....

III. A foglalkozás

1. A házi feladat ellenőrzése, megbeszélése

2. **Csoportmunka – csoportonként szükség lesz egy laptopra vagy tabletre. Keressenek a diákok az interneten korabeli fényképeket, röplapokat vagy feliratokat, amelyekkel illusztrálni lehet Kovács Istvánné beszámolóját!** Ha erre nincsen lehetőség, adjuk ki házi feladatnak, majd nyomtassuk ki az összegyűjtött képeket – a feladat ebben az esetben az, hogy rendeljék hozzá a képeket az interjú főbb pontjaihoz (pl. egyház háttérbe szorítása, társbérlet, Kossuth tér, Nagy Imre beszéde, Rádió ostroma, disszidálás, úttörőmozgalom, munkásörök).

3. **Az óra további részében az interjúban említett eseményekkel és a korabeli propagandával foglalkozunk.** Egy-egy diafilm feldolgozható közösen (ha egy kivetítő van) vagy kisebb csoportokban (ha több laptop is rendelkezésre áll).

- A) Nézzétek meg az alábbi, 1953-ban készült diafilmet (A ma ifjúsága a holnap Magyarországa, <http://dia.osaarchivum.org/public/index.php?fs=2270&search=2&page=3>), és készítsetek bele egy legfeljebb 5 perces kiselőadást.
- a. Hogyan mutatja be a korszak iskolarendszerét?
 - b. Mennyire érződik a diafilmen a kor politikai ideológiája?
 - c. Hogyan mutatja be a diafilm az előző korszakot?
 - d. A diafilmből az derül ki, hogy az ifjúság kimondottan jó helyzetben volt. Miért álltak mégis ők október 23-án az elégedetlenkedők élére? Milyen követeléseik voltak?

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

- B) Ez a diafilm 1957-ben készült: Egy hűtlen kutya kalandjai Ugatóniában - <http://dia.osaarchivum.org/public/index.php?fs=44&search=2&page=12>
- Milyen személyeket / helyeket jelképeznek a rajzfilm szereplői?
 - Hogyan mutatja be a diafilm a külföldre menekült magyarok helyzetét?
 - Nézzetek utána, hányan hagyták el az országot és hányan tértek haza 1957-ben? Ebben segíthet a Központi Statisztikai Hivatal 1957-es értékelése, amelyet elolvashattok itt: www.ksh.hu/statszemle_archive/2007/2007_02/2007_02_157.pdf
- C) <http://dia.osaarchivum.org/public/index.php?fs=1693&search=2&page=13> Ésszel, szívvel, tudással – a szellemi sötétség ellen. Ez az 1962-ben készült diafilm az egyházellenes propagandához sorolható.
- Mi a véleménye a vallásról?
 - Hogyan mutatja be az egyházat? Milyen bűnöket ró fel nekik?
 - Hogyan nyilatkoztak a vallásról a kommunista ideológia meghatározó alakjai: Marx, Lenin, Sztálin?
 - Keressetek az alábbi oldalon szovjet egyház- és vallásellenes plakátokat, és vessétek össze a magyar diafilmmel! http://ritkanlathatortenelem.blog.hu/2014/11/18/nincs_isten_254
- D) Ezt a feladatot két csoport is megoszthatja egymás között. Kovács Istvánné Etelka beszámol arról, hogy tanítványainak apja munkásőr volt. Az alábbi két diafilmből megismerhetjük a rendszer védelmét ellátó rétegeket: <http://dia.osaarchivum.org/public/index.php?fs=3603&search=2&page=>, <http://dia.osaarchivum.org/public/index.php?fs=2797&search=2&page=>
A második diafilm 35. kockájától ismerhetjük meg a munkásőrséget.
- Milyen testületek látták el a rendszer védelmét?
 - Milyen képet kapunk a diafilmekből 1956 októberének eseményeiről?
 - Mikor és milyen céllal jöttek létre ezek a szervezetek?
 - Készítsetek tablót az egyes testületek egyenruháiról!

IV. Házi feladat

- A) Nézzetek utána, milyen okok miatt döntött sok honfitársunk úgy a forradalom után, hogy elhagyja Magyarországot! A távozás elleni propaganda ékes példája az alábbi jelenet: <https://www.youtube.com/watch?v=EZSQGDuyzRs> Milyen eszközökkel próbálja maradásra bírni az embereket?

Melléklet – a feladatlap lehetséges megoldása

- Hány éves volt Kovács Istvánné 1956-ban és mi volt a foglalkozása? – 29 éves, tanárnő
- Az interjúalany beszél az egyházat hátrányos módon érintő intézkedésekről. Melyek voltak ezek? Mivel tudnád még kiegészíteni a sort? – egyházi iskolák és rendek feloszlása, apácák nem taníthattak; 1945-ös földreform miatt elveszítik birtokaikat, később ifjúsági egyesületeik (KALOT, cserkészek) felszámolása, koncepciók perek (pl.: Grósz József, Mindszenty József), egyházellenes propaganda. További információ: <http://tomkaferenc.hu/tanulmanyok/elmelkedesek-eloadasok/egyhaziellenes-propaganda-a-kommunizmusban/>
- Mi volt a társbérlet és miért volt szükség rá? „Formailag az egyenlőség eszméje jegyében, gyakorlatilag viszont a városi lakáshiány miatt 1949 és 1956 között kiterjedtté vált a nagy lakások megosztásával kialakított társbérlet intézménye.”

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

- 4. Mit érzett az interjúalany a Kossuth téren?** – mindenki nagy várakozással nézett Nagy Imre beszédének elébe, különös élmény volt, az általános félelem ellenére olyan jelszavak hangzottak el, hogy „Ruszkik haza!”, tömeg lelkesedése
- 5. Miért döntött az interjúalany gyerekkori barátnője úgy, hogy elhagyja az országot?** – Október 25-én a Kossuth téren volt a sortűz idején, ahol elhagyta a táskáját az irataival együtt; emiatt a rendőrség később többször kikérdezte. Végül féltek, hogy valami bajuk lesz ebből, ezért a férjével a távozás mellett döntöttek.
- 6. Mit tudunk meg a forradalom utáni időszak ifjúsági mozgalmáról?** – Maga az úttörőmozgalom szó nem hangzik el, de a szervezetét megismerjük: egy osztály egy raj, amelynek gyűlései kötelezők voltak.